

A jelölt kódszáma:

Državni izpitni center

P 0 5 1 A 1 0 3 1 1

TAVASZI IDŐSZAK

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

1. feladatlap

Nem művészi szöveg elemzése

Szerda, 2005. június 1. / 60 perc

Engedélyezett segédeszközök: a jelölt golyóstollat vagy töltőtollat hoz magával. A nem művészi szöveget tartalmazó perforált lapot a jelölt ki is tépheti. A feladatlaphoz két darab értékelőlap is mellékelve van.

SZAKMAI ÉRETTSÉGI VIZSGA

ÚTMUTATÓ A JELÖLTEKNEK

Figyelmesen olvassa el ezt az útmutatót! Ne lapozzon, és ne kezdjen a feladatok megoldásába, amíg ezt a felügyelő tanár nem engedélyezi!

Ragassza vagy írja be kódszámát az erre kijelölt helyre ezen az oldalon és az értékelőlapokon!

Ez a feladatlap 24 feladatot tartalmaz. A feladatokat (kis és nagy) írott betűkkel oldja meg az erre kijelölt helyen! Csak golyós- vagy töltőtollat használhat. A feleletválasztós feladatoknál egy betűjelet karikázzon be, ha a feladat utasítása nem kívánja másképp!

A ceruzával megoldott feladatokat nulla (0) ponttal értékeljük. A nyomtatott betűkkel való megoldást csak abban az esetben fogadjuk el, ha azt a feladat külön így követeli.

Írjon olvashatóan! Az olvashatatlan megoldásokat és a zavaros javításokat nulla (0) ponttal értékeljük. Ügyeljen válaszadásában a nyelvhelyességre!

A feladatlapban a feladatok mellett feltüntettük a lehetséges pontszámot is.

Bízzon önmagában és képességeiben!

Eredményes munkát kívánunk.

A feladatlap terjedelme 12 oldal, ebből 3 üres.

Szakmai érettségi vizsga, Melléklet az 1. feladatlaphoz

GYANTÁSORSZÁG

1. Az Őrség elsősorban (és eredetileg) történeti és néprajzi tájegység. Gyantásországnak is hívják ezt a vidéket, hiszen kevés olyan hely van Magyarországon, ahol maguktól nőnek a sudár, gyantát ontó lucfenyők. Persze a ma használt nevét sem véletlenül kapta. Az államalapítás körüli időkben székelyek költöztek be a dimbes-dombos, lápos, mocsaras vidékre. Első említésük Szent László király törvénykönyvéből ismeretes. Feladatuk ugyanaz volt, mint Erdélyben: őrizni az országot az idegen betolakodóktól. Közvetlenül a király fennhatósága alá tartoztak, és szolgálatukért cserébe különféle kiváltságokat kaptak. 1392-ben, amikor Zsigmond király Saroi László tárnokmesternek ajándékozta falvaikat, elveszítették ezeket a kiváltságokat. A XVI. század elején az Őrséget a Batthyány család szerezte meg, és birtokolta egészen a XIX. század közepéig. Az őrfalvak korábbi kiváltságaik csekély részét a jobbágyi állapotba jutás után egy ideig még megtarthatták (pl. az adók egy összegben történő megfizetése, saját elöljáró – őrnagy – választása).
2. A táj hangulata is olyan, mint Erdélyé. Apró falvak bújnak meg az erdőrengetegben, fából ácsolt haranglábakkal, gerendaházakkal, középkori templomokkal. A települések errefelé „szerekből” állnak. Ez néhány házat jelent az egyik dombon, majd a következőn megint párat. A szer eredetileg egy-egy nagycsaládnak, nemzetségnek a lakóhelye volt. Elnevezése sokszor ma is családnévre utal (pl. Keserűszer, Siskaszer, Baksaszer). Az ilyen laza falvak nagy kiterjedésűek, de ahhoz képest nem lakják túl sokan. Az agyagos talajt tetőcserép meg fazekas portékák készítéséhez használják. Ahonnan kiásták az alapanyagot, ott apró tavacska (ahogy errefelé hívják: tóka) képződik, amelyben az állatokat itatják. Nagyobb tava is akad e tájnak (a rengeteg forrás, patak s a három folyó mellett): a Fekete-tó.
3. Élővilága különleges. A partján virító csodaszép kakasmadikó s a ciklámen mellett olyan egzotikumok is megtalálhatók, mint az orchideák vagy a húsevő harmatfű. Különösen értékesek a növényei. Ezek többsége még a jégkorszakból maradt itt. Ez azt jelenti, hogy a Kárpát-medencei mamutok pont ugyanilyen növényeken tapostak egykor, ha épp megsomjaztak.
4. A növények maradtak, a mamutok eltűntek. Az Őrség állatvilága azonban ma is gazdag. Egész Magyarországon itt él a legtöbbszörféle lepke. Csak a nagy fajok száma több mint 500. A hideg vizek lakója a sárga hasú unka. Igazán divatos színekben pompázik ez az apró béka: alsó fele rikító sárga, fekete pettyekkel. Nevét a hangjáról (unk, unk) kapta. Nem kevésbé különös látvány a keresztcsőrű. Minden normális madár csőrének vége összeér, de neki nem. A két káva pont keresztezi egymást. Ezzel az ügyes „szerszámmal” pattintja fel a tobozok pikkelyeit, hogy hozzáférjen a finom fenyőmaghoz. A fehér gólyát mindenki ismeri. Na és a feketét? Képzeljétek el, hogy lefényképezzük a fehéret, és megnézzük a negatívját. Nagyjából ez a fekete gólya. Ha nem is pont, de majdnem ellentétje fehér rokonának. Még az életmódja is. Míg az az ember közelében él, ez távol a várostól, falutól, hatalmas fák koronájában nevelgeti fiókáit.

ÜRES OLDAL

Figyelmesen olvassa el a mellékelt szöveget, majd oldja meg az alábbi feladatokat!

1. Mi a mellékelt szöveg? Karikázza be a megfelelő válasz betűjelét!

- A leírás
- B tudósítás
- C ismeretterjesztő cikk
- D riport

(1 pont)

2. A felsoroltak közül melyik *kettő* jellemző a szövegre? Karikázza be a betűjelüket!

- A jogi szakszavak használata
- B stílusrétegek keveredése
- C személytelenség
- D hiányos, tagolatlan mondatok
- E ténytyszerűség

(2 pont)

3. Írja le röviden, miért kapta ez a vidék az Őrség nevet!

_____

(1 pont)

4. Számozással (1-től 4-ig) állítsa sorrendbe az 1. rész eseményeit!

- _____ A király különjogokat adományoz nekik.
- _____ Az őrségi falvak egy tárnokmester birtokába kerülnek.
- _____ A terület néhány évszázadra egy nemesi családé lesz.
- _____ Székelyek érkeznek a vidékre.

(4 pont)

5. Igazak vagy hamisak az állítások? Húzza alá a megfelelőt!

Magyarországon az Őrségben él a legtöbb lepkefaj.	IGAZ	HAMIS
Az őrségi falvakban alacsony a népsűrűség.	IGAZ	HAMIS
Az Őrség agyagos talaja hasznavehetetlen.	IGAZ	HAMIS
A sárga hasú unka a melegebb vizeket kedveli.	IGAZ	HAMIS

(4 pont)

6. Karikázza be, melyik szóalkotási móddal keletkezett a békafajt (4. rész) megnevező szó!

- A hangfestő szó
- B idegen szó
- C összetett szó
- D hangutánzó szó

(1 pont)

7. Magyarázza meg a 2. rész alapján a szavak jelentését!

tóka: _____

„szer”: _____

(2 pont)

8. Írja ki a jelentéseknek megfelelő szót az adott részből!

fenyőfából szivárgó ragacsos anyag (1. rész): _____

fenyőfa termése (4. rész): _____

(2 pont)

9. a) A zárójelben megadott részekben szerepelnek a kiírt szavak. Írjon egy-egy mondatot a szavak másik jelentésével!

nő (1. rész) _____

él (4. rész) _____

b) Húzza alá a megfelelőt! Ezek a szavak:

azonos alakú szavak

többjelentésű szavak

(3 pont)

10. a) Írja a vonalra azt a szót, amely a 2. és a 3. bekezdés kapcsolódását biztosítja!

_____

b) Milyen kapcsolódást fejez ki ez a szó? Karikázza be a megfelelő válasz betűjelét!

- A visszautalás jellel
- B előreutalás névmással
- C visszautalás névmással
- D visszautalás raggal

(2 pont)

11. Írja a táblázat megfelelő rovatába az odaillő szavakat!

hangulata, kiváltságokat, csodaszép, erdőrengetegben, állapotba, különféle

Mély hangrendű szavak	Vegyes hangrendű szavak

(2 pont)

12. Sorolja betűrendbe a szavakat!

hív, használ, hideg, has, hatalmas, ház

1. _____, 2. _____, 3. _____, 4. _____,

5. _____, 6. _____

(2 pont)

13. Válassza el minden lehetséges helyen!

honfoglalás _____

állatokat _____

(2 pont)

14. Javítsa ki a szöveg hibáit!

Az Őrség a Zala és Kerka folyócskák völgyében kialakult 18 települést foglalja magába.

Az erdők közé települt családok egy-egy „szert” alakítottak ki. Ezek később kisebb

falvakká fejlődtek.

(4 pont)

15. Írja le betűkkel!

1392-ben _____

(1 pont)

16. Képezzen melléknevet a tulajdonnévből!

TULAJDONNÉV

MELLÉKNÉV
(Hova való?)

Fekete-tó

_____

(1 pont)

17. Bontsa elemeire a szót!

T – szótó, K – képző, J – jel, R – rag

k é s z í t é s e

(2 pont)

18. A szöveg utolsó mondatából írjon ki egy-egy példát az alábbiakra!

melléknév: _____

közelre mutató névmás: _____

(2 pont)

19. Az aláhúzott szavakból alkossa meg a meghatározásnak megfelelő összetett szavakat!
Ügyeljen a helyesírásra is!

A székelyek lakta földet egy szóval így nevezzük: _____

Azt a gyantát, amelyet a lucfenyő ont, egy szóval így nevezzük: _____

(2 pont)

20. Magyarázza meg a „szerszám” szó idézőjeles használatát az utolsó részben!

_____

(1 pont)

21. Elemezze aláhúzással a mondatot!

Az Őrség történeti és néprajzi tájegység.

(4 pont)

22. Alakítsa át egyszerű mondattá!

Az Őrség arról is híres, hogy csodálatos kerékpárútjai vannak.

_____

(1 pont)

ÜRES OLDAL

ÜRES OLDAL